

Nr 60.

Av herr **Ingvarson**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående de flottans s. k. A-klass tillhörande värnpliktiges tjänstgörings- och avlöningsförhållanden.

Under den tid som förflutit sedan krigsutbrottet, har som bekant för neutralitetsvaktens upprätthållande betydande krav ställts på de värnpliktiga. Även om man tvingas ställa sig undrande och frågande inför den omfattning denna vakttjänstgöring ännu har, särskilt vid armén, måste det dock medgivas, att man där åtminstone sökt åstadkomma rättvisa i görli-gaste mån genom en i fråga om tjänstgöringstidens längd någorlunda lik-artad inkallelse av de olika årsklasserna.

Något dylikt kan emellertid icke sägas om marinen, och alldeles sär-skilt finnas grundade skäl till anmärkning mot det sätt varpå den så kal-lade A-klassen vid flottan inkallats till tjänstgöring. De av dessa A-klas-sare, som vid mobiliseringen i augusti 1914 inställde sig till tjänstgöring, hade man genast användning för, men de som av en eller annan anled-ning inställde sig först senare, hade man intet behov av, varför de i stor utsträckning fingo resa hem igen. Enligt uppgifter som jag erhållit, skulle mer än 2,000 man sålunda fått återvända hem, av en eller annan anled-ning. I vilken utsträckning vederbörande myndigheter därvid passade på att anteckna de hemresandes adresser är mig icke bekant, men det har uppgivits, att man i allmänhet försummade detta, och med kännedom om de brister rullföringen mångenstädes lider av, förstår man, att det seder-mera icke varit lätt att åter få tag på dem man icke från början höll reda på. Några större ansträngningar i denna riktning synas heller icke ha förekommit, ty man har tydligen tyckt som så, att dem man en gång hunnit öva upp äro bra att ha, medan de övriga skulle medföra besväret av förnyad utbildning. Att ett dylikt betraktelsesätt, i den mån det verk-

ligen förekommer, just icke vittnar om gott intresse för en allmän krigsberedskap ligger i öppen dag.

Följden härav har blivit, att nästan hela tjänstgöringsbördan lagts på dem man först fick tag uti, medan de övriga sluppit undan utan nämnvärd tjänstgöring. Orättvisan häruti är ju oförtydbar, och den framkallar självklart en stark känsla av förbittring hos dem som drabbas därav. Oupphörligt ha också dessa A-klassare, dels i skrivelser till sitt befäl, dels till Kungl. Maj:t, sökt vinna rättelse. Den 12 dennes avsände A-klassarne vid Karlskrona station en skrivelse i ämnet till Konungen, där den visserligen ej ännu behandlats, men då den redan avstyrkts av de närmaste militära myndigheterna, är det knappast antagligt, att den medför bättre resultat än föregående liknande hänvändelser.

Rörande A-klassarnes egen uppfattning av sin ställning tillåter jag mig ur en från de vid Stockholms station tjänstgörande till vissa riksdagens ledamöter ställd skrivelse anföra följande:

»Som svenska medborgare åtnjuta vi ej den frihet, de rättigheter som tillkomma landets övriga innebyggare. Efter godtycke inkallas vi till många månaders militärtjänstgöring på obestämd tid. Utan hänsyn till våra personliga förhållanden eller vår ekonomiska bärkraft påläggas oss tunga bördor och svåra umbäranden, för vilka vi få offra allt, utan att erhålla en i någon mån däremot svarande gottgörelse. De hem många av oss lyckats skapa hotas av ruin, och framtiden synes oss mörk. Med tålmod ha vi hittills burit detta, och i medvetandet om vår plikt mot fosterlandet ha vi på bästa sätt sökt fullgöra våra skyldigheter i hopp om, att en förbättring även för oss skulle komma till stånd. Men denna har uteblivit och kommer sannolikt även att utebliva, såvida ej riksdagen ingriper. Då de militära myndigheter, till vilka vi ha att vända oss, ej taga våra skäl i betraktande — — — — — finna vi ej annan utväg än denna vädjan till riksdagen.

Med nedanstående vilja vi giva en förklaring och söka påvisa de missförhållanden, som med nuvarande system äro rådande.

Det står för oss klart, att ett både lämpligare och mera rättvist avlöningssystem skulle kunna åstadkommas, varigenom mobiliseringstiden skulle kunna betydligt avkortas och begränsas till viss tid. Hittills ha endast omkring 40 proc. av mobiliseringsskyldiga A-klassare varit inkallade. Under det att sålunda omkring 60 proc. gått fria, inkallades förliden höst åter de, som förut fullgjort ända till 5 månaders mobiliseringstjänst, och med de 8 månader (minst) som nu ställas i utsikt, komma dessa att få fullgöra inalles 13 månaders tjänstgöring; detta i bästa fall,

under det att ovannämnda 60 proc. fortfarande ej alls eller endast några få dagar varit inkallade.

Föreskrifterna för utdelningen av den av riksdagen beviljade gratifikationerna lida av stora brister, och en revidering härav synes oss vara av behovet påkallad.

Då i dessa föreskrifter blivit stadgat, att nämnda gratifikation skall utgå endast efter 6 månaders tjänstgöring *i en följd*, skulle således de, som inkallats flera gånger utan överskridande av de fastställda 6 månaderna, aldrig komma i åtnjutande av nämnda bidrag. Av de inkallade måste således många tjänstgöra ända till 11 månader, innan de komma i åtnjutande av detsamma, och då endast för de sista 4 månaderna. Även ligger en stor orätt däri, att detta bidrag skall tilldelas endast korpraler, och icke 1:sta och 2:dra klass sjömän med gott uppförande. Dessa äro i lika stort behov därav, i all synnerhet nu, sedan krigsavlöningen indragits, och deras avlöning numera endast utgår med 50 öre pr dag. I de flesta fall äro de familjeförsörjare och fullgöra lika förtjänstfullt sina åligganden.

Gratifikationen bör sålunda utgå omedelbart och tillställas dem, som varit inkallade *sammanlagt 6 månader*.

Förutom den förlust, som den långa mobiliseringstiden åsamkar oss i form av arbetslöshet, då arbetsgivarne ej kunna hålla våra platser disponibla för så lång och obestämd tid, medför den även förlust för lång tid framåt. Många av oss äro ännu nybörjare i våra yrken, och långa uppehåll i utövandet därav medföra förlust av praktik.»

Som härav framgår, vänder man sig dels mot tjänstgöringstidens längd och dess orättvisa fördelning, dels mot att icke föregående tjänstgöring får tillgodoräknas, samt vidare mot det sätt på vilket gratifikationen utgår. Riksdagen antog förslaget om gratifikation för att därmed uppmuntra de hårdast betungade av dem som fullgjorde militärtjänst till rikets försvar, men som man finner, har beslutet medfört mycken ringa glädje.

I en ny skrivelse till vissa riksdagens ledamöter har därjämte bl. a. uttalats den billiga begäran, att mobiliseringsperioderna om möjligt måtte nedbringas till tre månader, vilket ju är dubbelt så lång tid som vid armén. Med hänsyn därtill att de mobiliserade A-klassarnes familjer fått sin existens betydligt undergrävd under den gångna tiden, förefaller denna begäran mycket rimlig. För att ytterligare belysa det berättigade däri bifogas som bilaga I en tabell, utarbetad i görligaste mån efter uppgifter

från kompanierna i Stockholm, en tabell, som talar sitt eget tydliga språk.

Men även under förutsättning av ett bifall härtill måste ovillkorligen krävas, att de, som äro i verkligt behov därav, kunna helt eller delvis bli befriade från vidare tjänstgöring. Till min kännedom har kommit åtskilliga fall där permission för längre tid varit ytterst behöflig, men jag skall endast återgiva ett, som förefaller rent upprörande. Samtliga handlingar rörande detta fall anser jag böra komma till riksdagens kännedom, och jag närsluter dem därför som bilaga II.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer jag,

1) att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t anhålla, det åtgärder måtte vidtagas för att, i den mån ytterligare tjänstgöring till rikets värn kan visa sig nödvändig, bereda flottans A-klassare en för alla likformig och rättvist avvägd tjänstgöring;

2) att all A-klassarnes hittills under mobiliseringen fullgjorda tjänstgöring måtte få tillgodoräknas dem, såväl vid behov av ytterligare inkallelser, som för beräklandet av gratifikation, samt att gratifikation måtte tilldelas icke blott korpraler, utan jämväl första och andra klass sjömän;

3) samt att tjänstledighet för kortare eller längre tid skall beviljas, där A-klassare styrker sig för sin eller sin familjs existens eller av annan giltig anledning vara i behov därav.

Stockholm den 27 januari 1916.

J. A. Ingvarson.

Bilaga 1.

	4 matros komp.	6 matros komp.	10 matros komp.	2 äldre komp.	2 ekonomi komp.	2 hantverks komp.	Summa
Antalet som varit inkallade	350	351	77	²⁾ ? ?	172	? ?	850
» » ej varit »	357	369	60	? ?	90	? ?	876
Summa inom varje kompani							
» » varit inkallade hela första pe- rioden	90	210	41	? ?	100		
» » » » andra perioden	75	43	Inga		60		
» » äro » tredje »	¹⁾ 30	¹⁾ 33	36		37		
» » tillhörde första perioden men hemförlovades innan dess utgång eller i början av mobiliseringen	155	35	41		? ?		

Första perioden 4/8 1914—12/3 1915.

Andra » 8/3 1915—1/11 1915.

Tredje » 20/10 1915—20/6 1916.

¹⁾ Utgöres till största delen av dem, som hemförlovades under första perioden.

²⁾ Antalet på detta kompani, som varit inkallat, utgör omkring 30 proc. av hela antalet.

Bilaga 2.

A.

1) Till Konungen.

Hos Eders Kungl. Maj:t får jag härmed i underdånighet anhålla om frikallelse från krigstjänstgöring. Som skäl härför får jag underdånigst anföra samma skäl jag uppgivit i min anhållan till beväringssbefälhavaren, vilket jämte fyra stycken intyg bifogas.

Stockholm den 22 oktober 1915.

618 67/09 Granström.

Vpl. 1 kl. sjöman vid 6 matroskomp.

2) Passerat chefen för 6 matroskompaniet.

3) Ink. till Beväringssbefälhavarens vid flottans Stockh. stat. exp. d. 23/10 1915. D. nr 3248.

4) Överlämnas vördsamt till stationsbefälhavaren med avstyrkan på grund av personalbrist.

Stockholm den 25 oktober 1915.

L. P. HAMILTON.

J. C. Schenström.

4) Ink. till stationsbefälhavarens Stockh. stat. exp. d. 26/10 1915. D. nr 862 W. Ehuru ömmande skäl för bifall till framställningen finnes, anser jag mig dock på grund av chefens för underofficers- och sjömanskårernas avstyrkan ej kunna tillstyrka densamma.

Stockholm den 27 oktober 1915.

Underdånigst

C. A. Ehrensvärd.

5) Kungl. sjöförs. dep. kom. exp. Ink. d. 27 oktober 1915. D. nr 2369. Sjöförsvarsdepartementets kommandoexpedition nr 1505.

Kan ej bifallas.

Stockholms slott den 27 oktober 1915.

På nådigaste befallning

DAN BROSTRÖM.

Gust. af Klint.

B.

1) Till Beväringbefälhavaren.

Härmed får jag vördsamt anhålla om att bliva hemförlovad. Och som skäl för denna min anhållan får jag anföra: att jag har hustru och två barn att försörja och så min hustrus sjukdom och oförmögenhet att själv kunna sköta hemmet. Vidare äro mina ekonomiska omständigheter så små, att, om nu denna nya inkallelse skall räcka en längre tid, det för min hustru blir omöjligt att kunna klara sig på det understöd hon nu under min frånvaro får under dessa hårda tider. Vidare då får jag härmed som skäl framhålla min plats, vilken jag ej får behålla, därest jag nu måste mobilisera, så nu ligger hela min framtid vilande på denna skrivelses bifallande eller avslag. Att dessa mina skäl äro med sanningen överensstämmande kunna bifogade intyg styrka.

Stockholm den 21 oktober 1915.

618 67/09 *Granström.*

1 kl. sjöman vid 6 matroskomp.

2) Chefen för 6 matroskomp.

Överlämnas till beväringbefälhavaren med tillkännagivande, att Granström förut varit inkallad till krigstjänstgöring under tiden 6/8—18/12 1914 och blev sistnämnda dato hemförlovad på grund av ömmande familjeomständigheter. Granström har i dag ånyo inryckt till krigstjänstgöring.

Stockholm den 21 oktober 1915.

E. Rydström.

3) Ink. till beväringbefälhavarens vid flottans Stockh. stat. exp. d. 21/10 1915. D. nr 3215.

Kan ej bifallas.

P. B.
J. C. Schenström.
Bev. adj.

(Med anledning av att kårchefen förmodat det ett bifall till framställningen skulle väcka ont blod hos kamraterna, ha dessa företagit en undersökning, varav framgår, att 37 stycken skriftligen förklarar, att de intet ha att invända mot, att Granströms anhållan bifalles.)

C.

1) Till Beväringbefälhavaren.

Med stöd av bifogade intyg får jag härmed vördsamt anhålla om frikallelse från krigstjänstgöringen. Som skäl härför framhålles, att föregående tjänstgöring med sedan åtföljande arbetslöshet till ytterlighet nedtryckt min ekonomi, och att jag har hustru och barn, av vilka det yngsta, nyss fött före min inkallelse, nu avlidit, att min förut sjuka hustrus krafter härigenom äro mycket ned-satta, och att hon är djupt rörd över de svårigheter, av vilka vår familj drabbats. Vidare framhålles att den plats som maskinist vid A.-B. Svenska tobaksmono-polet på min anhållan ännu till årets slut hålles disponibel för min räkning, varför jag åter tvingas till arbetslöshet, såvida jag ej från krigstjänstgöringen frikallas. Med hänvisning till vad ovan anförts, och av pastorsämbetet bifogat intyg framgår, att min belägenhet är den svårast tänkbara, varför jag vördsamt anhåller om tillstyrkan.

Stockholm den 16 december 1915.

Bev. 618 67/09 Granström.

2) Chefen för 6 matroskompaniet.

Föregående krigstjänstgöring 6/8—18/12 1914. Nuvarande inkallelse 21/10 1915. Tjänstgör proviantförrådet. Konst. U. O. K. Annan värnpl. A-kl. finnes, som kan kommenderas å proviantförrådet i händelse ansökan bifalles.

Stockholm den 16 dec. 1915.

E. Rydström.

3) Ink. till beväringbefälhavarens vid flottans Stockh. stat. exp. d. 16/12 1915. D. nr 3782.

Kan ej bifallas.

P. B.
J. C. Schenström.
Bev. adj.

Intyg 1) Härmed intygas, att F. 618 67/1909 Bror Vilhelm Ludvig Granström född 1886 2/10 och kyrkoskriven i nedanskrivna församling, är i fattiga omständigheter, och har hustru och två barn att försörja, det ena fött 1912

20/8 och det andra fött 1915 10/10, vadan det är önskligt, att han blir befriad från vidare militärtjänstgöring.

Hernösand den 25 oktober 1915.

Komminister och vice pastor.

Pastorsämbetets stämpel.

Intyg 2) Att beväringssmannen Bror Vilhelm Ludvig Granström är i fattiga omständigheter, och att hans hustru och två minderåriga barn äro för sitt upphålle beroende av hans förtjänst, utan vilken de komma att falla fattigvården till last, intygas.

Hernösand den 25 oktober 1915.

På fattigvårdsstyrelsens vägnar

Gustaf Tengvall.

Intyg 3) Att Bror Vilhelm Granström, inskriven vid flottans station i Stockholm under nr 618 67/09, sedan den 29/6 varit arbetslös och åtnjutit arbetslöshetsunderstöd för tiden intill den 20/9, samt att han nu har litet utsikter att erhålla arbete på annat håll, om han nu skall mobilisera. Granströms hustru har också nu nedkommit med en arvinge, varför hon är sängliggande.

Intygas på begäran, Hernösand den 15 oktober 1915.

Västernorrlands läns arbetsförmedling

J. E. Fredriksson.

Intyg 4) Härmed intygas att Bror Vilhelm Granström f. n. har tillfälligt arbete såsom värmeledningsmontör vid A.-B. Svenska Tobaksmonopolets snusfabriks nybyggnad i Hernösand, och att Granström, därest han kan tillträda sin anställning den 25 oktober, erhåller fast plats såsom maskinist vid förut nämnda fabrik.

Hernösand den 16 oktober 1915.

Aktiebolaget svenska tobaksmonopolet

W. Baanko.

Intyg 5) Att hustrun Hanna Granström den 10 oktober 1915 blivit av mig förlöst, och anses för närvarande oduglig att sköta hemmet, samt dessutom i stort behov av sin mans arbetsförtjänst.

Hernösand den 14 oktober 1915.

Mina Lindblom.

Leg. barnmorska.